

**A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság**

Pfv. IV.20.241/2015/4.szám

A Kúria a dr. Farkas Lilla és dr. Kegye Adél ügyvéd (1097 Budapest, Lónyay u. 34. III/21.) által képviselt Esélyt a Hátrányos Helyzetű Gyerekeknek Alapítvány (1097 Budapest, Lónyay u. 34. III/21.) felperesnek a dr. Kovács Előd ügyvéd (1065 Budapest, Andrásy Gyula út 6. II/4.) által képviselt Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata (4400 Nyíregyháza, Kossuth Lajos tér 1.) I. rendű, a dr. Czifra Károly ügyvéd (5000 Szolnok, Szigligeti u. 2. II/2.) által képviselt Magyar Katolikus Egyház Hajdúdorogi Egyházmegyéje (4400 Nyíregyháza, Bethlen Gábor u. 5.) II. rendű, Szent Miklós Görögkatolikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium (4400 Nyíregyháza, Bethlen Gábor u. 7.) III. rendű, Sója Miklós Görögkatolikus Óvoda és Általános Iskola (4400 Nyíregyháza, Huszár tér 5.) IV. rendű és a dr. Rubi Gabriella ügyvéd (4400 Nyíregyháza, Dózsa György u. 9. III/309.) által képviselt Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (1051 Budapest, Nádor u. 32.) V. rendű alperesek ellen személyhez fűződő jog megsértésének megállapítása és jogkövetkezményeinek alkalmazása iránt a Nyíregyházi Törvényszék előtt 10.G.40.099/2012. számon megindított és a Debreceni Ítéltábla Gf.I.30.347/2014/10. számú jogerős ítéletével befejezett perében a II.-IV. rendű alperesek által 32., az I.r. alperes által 33. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán megtartott tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezését hatályon kívül helyezi, az elsőfokú ítéletet a per főtárgya tekintetében megváltoztatja, és a felperes keresetét teljes egészében elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az

Pfv.IV.20.241/2015/4.szám

I. r. alperesnek 50.000 (ötvenezer) forint első-, másodfokú és felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 70.000 (hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A jogerős ítélet alapjául szolgáló lényegi tényállás szerint Nyíregyházán a 13. számú általános iskola 1958 óta működött lakótelepi iskolaként. Az I.r. alperes közgyűlésének az oktatási, nevelési intézményhálózat felülvizsgálatáról szóló intézkedése tárgyában 2007. március 26-án készített szakértői vélemény szerint az iskola telepszerűen, elkülönülten, súlyos szegénységben élő roma lakosság körében működik, tanulólétszáma 100 fő, közülük 98 gyermek halmozottan hátrányos helyzetű vagy rendszeres gyermekvédelmi támogatásra jogosult.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság az előtte P.22.020/2006. számon jogellenes elkülönítés miatt indított pert megszüntette, mert a felperes a keresetétől elállt, arra tekintettel, hogy az I.r. alperes közgyűlése 2007. április 23-i határozatával a 13. számú általános iskolát július 31-i hatállyal jogutód nélkül megszüntette, és arról döntött, hogy az iskola tanulóit másik hat iskolában helyezi el. Az I. r. alperes vállalta a telepi gyerekek iskolába járásának iskolabusz működtetésével való biztosítását. Az iskola egy ütemben történő megszüntetését a Nyíregyháza Megyei Jogú Város Cigány Kisebbségi Önkormányzata 13/2007. (IV. 3.) számú határozatával támogatta. Az iskola bezárását követően az önkormányzat által kijelölt fogadóiskolákban, a telepi gyerekek ügynevezett rideg integrációja valósult meg.

2011. május 4-én a II.r. alperes szándéknyilatkozatot tett az I.r. alperes felé, amely szerint 2011. szeptemberétől, az óvodai nevelésen keresztül elkezdenék a romapasztorációs munkát, a családok segítségét, a szociális intézményekkel, szervezetekkel való együttműködés megszervezését. Majd 2011. május 23-án úgy módosította a nyilatkozatát, hogy ha a város vezetése biztosítani tudja a szükséges feltételeket, akkor a 2011/2012-es tanévtől kezdődően felmenő rendszerben, egy első osztállyal indítva magára vállalja az alapfokú közoktatási feladatot.

A Nyíregyházi Cigány Kisebbségi Önkormányzat 2011. május 24-i ülésén elfogadott 11/2011.(V.24.) számú határozata

Pfv. IV.20.241/2015/4.szám

szerint az általános iskola újraindításával egyetértett. Kérték, hogy a tanulók beiratkozása során kiemelt figyelmet fordítsanak a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felvételére.

2011. május 31-én az I.-II.r. alperesek együttműködési megállapodást és támogatási szerződést írtak alá. Az együttműködési megállapodás célja a Huszár-telepen végzett romapasztorációs tevékenység keretében vállalt közoktatási feladatok meghatározása. A megállapodás tárgya az egyház által alapított Szent Miklós Görögkatolikus Általános Iskola részvétele a közoktatási feladatok megvalósításában 2011. szeptember 1-től kezdődően, határozatlan időtartamra. Az egyház a nevelési és oktatási közfeladatok ellátását, így a működési engedélyben meghatározott maximális 200 fős tanulói létszám függvényében minden 6. életévét betöltött nyíregyházi gyermek felvételét, nevelését és oktatását vállalta, akinek szülei egyetértenek azzal, hogy gyermekük katolikus nevelésben részesüljön. A megállapodás szerint kiemelt figyelmet fordít a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felvételére, akiknek a jelentkezését nem utasítja el. Biztosítja, hogy az intézmény tanulói létszámán belül a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya eléri a városi általános iskolák halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeinek átlagát és vállalta, hogy törekszik a roma kisebbségi oktatási program működtetésére. Az iskolai nevelést és oktatási feladatokat az egyház ingyenesen biztosítja. Az intézményben folyó nevelési, oktatási munka megfelelő színvonalon történő végzését garantálta, megteremtve az ehhez szükséges, az intézmény specifikumainak megfelelő személyi és tárgyi feltételeket. Ennek érdekében igénybe veszi a hatályos törvényben foglaltak szerinti költségvetési hozzájárulást és mint intézményfenntartó, mindent megtesz annak érdekében, hogy az intézmény működését további források igénybevételével biztosítsa. Vállalta, hogy haladéktalanul kérelmezi a közoktatási feladat körében eljáró Kormányhivatalnál a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 118. § (9) bekezdése szerinti egyoldalú nyilatkozattételt. Vállalta, hogy az iskola bekapcsolódik az I.r. alperes integrációs programjába, tudomásul véve a rendelkezések betartásának ellenőrzését. A felek a megállapodásban azt is rögzítették, hogy a feladatok megvalósítása érdekében az ingatlan és ingó dolgok használatba adásáról külön haszonkölcsön-szerződés rendelkezik.

Az aznap megkötött támogatási szerződés értelmében az I.r. alperes vállalta évi költségvetési támogatás nyújtását a II.r. alperes részére, amennyiben ez utóbbi az általa

Pfv. IV.20.241/2015/4.szám

létrehozott vagy fenntartott intézményben vállalja a hátrányos helyzetű gyermekek nappali rendszerű oktatását és törekszik a roma kisebbségi oktatás megvalósítására.

Az I.r. alperes 197/2011. (X. 27.) számú határozata szerint a megszűnt 13. számú általános iskola tanulóinak szervezett utaztatása helyett a bérletigazolvány és bérletjegy ellenértékének 30 %-os támogatásával biztosítja az utazást minden átszervezésben érintett tanulónak.

A III.r. alperes alapító okiratát 2011. május 20-án módosították a IV.r. alperes telephelyként történő bejegyzése érdekében.

A Kormányhivatal a IV.r. alperes önálló működését a 2012/2013. évi tanévtől engedélyezte, a szakágazati rend szerint meghatározott tevékenységgel, az általános iskolai nevelés és oktatás 1-4 évfolyamának 60 fő meghatározása mellett.

A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy az I. és II.r. alperesek között 2011. május 31-én létrejött együttműködési megállapodás és támogatási szerződés sérti a Ptk. 5. §-át, a Ptk. 75. § (3) bekezdésébe, a 200. § (2) bekezdésébe ütközik, ezért semmis. Kérte emiatt a szerződéskötés előtti helyzet visszaállítását. Keresetében a felperes annak megállapítását is kérte, hogy az I.r. alperes a tulajdonában álló iskolaépület ingyenes használatba adásával, az iskolabusz megszüntetésével és a II.r. alperes számára további pénzeszközök juttatásával a Guszev-telepi cigánygyerekeket a 2011/2012-es tanévtől kezdődően nemzetiségi alapon jogellenesen elkülönítette a nem cigányoktól. Kérte továbbá annak megállapítását, hogy a II.r. alperes a 2011/2012. tanévben a fenntartásában működő III.r. alperesi iskolában, a 2012/2013. tanévtől a IV.r. alperesi iskolában a Guszev-telepi cigánygyerekeket jogellenesen elkülönítette a nem cigányoktól. Emellett annak megállapítását kérte, hogy a III.r. alperes a Guszev-telepi cigánygyerekeket jogellenesen elkülönítette a nem cigányoktól a 2011/2012. tanévben. Kereseti kérelme kiterjedt annak megállapítására is, hogy a kötelező felvételi körzettel nem rendelkező IV.r. alperes a Guszev-telepi cigánygyerekeket jogellenesen elkülönítette a nem cigányoktól a 2012/2013. tanévtől kezdődően, szegregált osztályok létrehozásával. Mindezek alapján az alpereseket a jogsértés abbahagyására, az ilyen és hasonló jogsértésektől való eltiltásra kérte kötelezni. Az V.r. alperest, mint az I.r. alperes közoktatási feladatainak jogutódját a 2011. május 31. napját megelőzően fennállt helyzet visszaállítására kérte kötelezni.

Vagylagosan kérte az I.r. alperes kötelezését a perbeli

Pfv. IV.20.241/2015/4.szám

épület ingyenes használatba adásának megszüntetésére.
A IV.r. alperes iskolában tanulói jogvisztonnyal rendelkező telepi cigánygyerekek tekintetében arra kérte kötelezni a II.r. alperest, hogy a felekezeti oktatásban továbbra is részt venni kívánó telepi cigánygyerekeket az évfolyamoknak megfelelő többségi (nem cigány) nemzetiségű (etnikumú) osztályokba sorolja be.

Az alperesek ellenkérelmükben a kereset elutasítását kérték.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az I.r. alperes a tulajdonában levő iskolaépület ingyenes használatba adásával, az iskolabusz megszüntetésével és a II.r. alperes számára további pénzeszközök juttatásával a Huszár-telepi cigánygyerekeket a nem cigányoktól a 2011/2012. tanévtől nemzetiségi alapon jogellenesen elkülöníti,

- a II.r. alperes a 2011/2012. tanévben a fenntartásában működő III.r. alperesi iskolában, a 2012/2013. tanévtől a IV.r. alperesi iskolában a Huszár-telepi cigánygyerekeket a nem cigányoktól jogellenesen elkülöníti,
- a III.r. alperes a Huszár-telepi cigánygyerekeket a nem cigányoktól a 2011/2012. tanévben jogellenesen elkülönítette,
- a IV.r. alperes a Huszár-telepi cigánygyerekeket a nem cigányoktól a 2012/2013. tanévtől a szegregált osztályok létrehozásával jogellenesen elkülöníti.

Kötelezte a II.-IV.r. alpereseket a jogsértés abbahagyására és eltiltotta az ilyen és hasonló jogsértésektől. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

Az elsőfokú bíróság az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (Ebktv.) 28. § (1) bekezdés c) pontja alapján elfogadta a felperes keresetösségi jogának fennállását.

A 2007. és 2011. évi közérdekű adatokat tartalmazó esélyegyenlőségi programok alapján megállapította, hogy a spontán szegregált Huszár-telepen élő lakosság többsége roma származású, a városi lakossághoz képest kirívóan magas a hátrányos helyzetűek, valamint a halmozottan hátrányos helyzetűek aránya, ezért az Ebktv. 10. § (2) bekezdése alapján jogellenes elkülönítésnek minősül az I.r. alperes döntése, hogy a II.r. alperes számára oktatási tevékenység céljára ingyenesen átad egy, a szegregátum területén található épületet. A II.r. alperes a spontán szegregáció kialakulásában és fenntartásában nem vett részt, de megvalósította a jogellenes elkülönítést intézményi szinten, azaz egy oktatási intézményen belül az

Pfv. IV.20.241/2015/4.szám

Ebktv. 27. § (3) bekezdés a) pontja alapján azzal, hogy 2011. évben a szegregált telepen egyetlen iskola fenntartását vállalta a már működő belvárosi iskola mellett. Mivel az Ebktv. 28. § (2) bekezdés b) pontjában meghatározott különös kimentési okok körében a II.r. alperes a romapasztorációra hivatkozott, a nemzetiségi oktatás tényét maga sem állította, így az elsőfokú bíróság csak azt vizsgálta, hogy a telepi iskola egyházi fenntartásba kerülésére valóban a szülők önkéntes választása szerinti, vallási meggyőződésen alapuló kezdeményezésére került-e sor. A lefolytatott bizonyítás alapján megállapította, hogy az I.-II.r. alperesek között a Huszár-telepi iskola egyházi fenntartásba vételéről folytak tárgyalások, de a II.r. alperes kezdeményezése kizárólag a telepen levő Dália utcai óvoda egyházi fenntartásba vételére irányult. Az I.r. alperes kezdeményezte, hogy az egyház egy évvel hamarabb indítsa be az első osztály oktatását. A 2011. évben beiskolázott gyermekek előjelentkezési lapja igazolja, hogy nem szülői kezdeményezésre történt az egyházi iskola szervezése, mert a 15 jelentkezési lapból csak kettőn szerepelt a görögkatolikus felekezeti egyház ténye, a többség a lakóhely közelségét tüntette fel. Ezt erősítette a 2011. május 31-én végzett terepmunkáról készült beszámoló is, továbbá Makula Andrea és Halász Krisztina tanúk vallomása. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes eleget tett az Ebktv. 19. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott valószínűsítési kötelezettségének. Tuza Tibor, Kertesi Gábor, Havas Gábor, Daróczy Gábor, Murvainé Ádám Anetta tanúvallomása alapján aggálytalanul megállapíthatónak ítélte az elkülönített oktatás hátrányát, mert a hátrányos helyzetű gyerekek egyetlen lehetősége a mélyszegénységből való kitöréshez a megfelelő szintű oktatás alapján megszerzett közép- vagy felsőfokú végzettség, amit az elkülönített oktatás nem eredményezhet, azt csak a többségi gyerekekkel együtt megvalósított közoktatás érheti el.

A hivatkozott romapasztoráció nem teszi lehetővé a roma gyerekek elkülönített oktatását az egyház képviselőinek állítására figyelemmel, miszerint annak célja a többségi társadalom elfogadása a romákat illetően és fordítva is. Vizsgálat tárgyává tette az elsőfokú bíróság az összehasonlítható helyzetben levő személyek csoportját, amely az I.r. alperes fenntartásában lévő általános iskolákban tanulói jogviszonyt létesített iskoláskorú gyermekekből állt. E körben megállapította, hogy a 2011. évi adatok szerint az I.r. alperes fenntartásában működő általános iskolák tanulóinak 35,3 %-a hátrányos helyzetű,

Pfv. IV.20.241/2015/4.szám

míg a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya 7,1 %. A perbeli iskolában a hátrányos helyzetű diákok aránya 100 %, amely diákokból 56,3 % volt halmozottan hátrányos helyzetű. Ennek alapján is megállapítható az I.r. alperes terhére a jogellenes elkülönítés ténye. Azt is rögzítette, hogy 2011. évben a Szent Miklós Általános Iskolába járó, tanulók 17,4 %-a hátrányos helyzetű, 3,9 %-a halmozottan hátrányos helyzetű.

Megállapította az elsőfokú bíróság, hogy a felperes az egyenlő bánásmód követelményének megsértését és az okozott hátrányt valószínűsítette, a II.r. alperes bizonyítása pedig nem vezetett eredményre.

Az elsőfokú bíróság a KSH I.r. alperes által indítványozott megkeresését Nyíregyháza lakosságának összetételére vonatkozóan indokolatlannak tartotta, mert az általa csatolt okiratok elegendő adatot szolgáltatottak. Szükségtelennek ítélte a III.-IV.r. alperesek által indítványozott nemzetiségi oktatási szakértői bizonyítási indítványt, mert előadásuk szerint sem végeztek nemzetiségi oktatást. Az oktatás minőségére a felperes nem hivatkozott, a felzárkóztató oktatásra pedig a telepi oktatást végző intézmény elkülönítetten nem volt jogosult.

Az I.-II.r. alperesek közötti szerződés nyilvánvalóan jó erkölcsbe ütköző volta miatti semmisségre alapított keresetet alaptalannak ítélte. Nem ütközik nyilvánvalóan a jó erkölcsbe az, hogy az I.r. alperes oktatás céljára átadott egy iskolaépületet a II.r. alperesnek, illetve, hogy ezzel az oktatás során jogellenes elkülönítésben akarták részesíteni a Huszár-telepi tanulókat, mert ez a társadalom általánosan kialakult erkölcsi elvárását nem sérti.

A jogsértés megtörténtének bírósági megállapítása és a jogsértés abbahagyása iránti kereseti kérelmet megalapozottnak ítélte, a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (Nktv.) 84. § (3) bekezdésének a)-b) pontjai alapján a felmenő rendszerben történő oktatás miatt a IV.r. alperes a jogerős döntés ismeretében további első osztályos oktatást a telepi iskolában nem végezhet. A Ptk. 84. § (1) bekezdés d) pontjára alapozott keresetet - annak általános jellege miatt - a célzott joghatás kiváltására alkalmatlannak ítélte. A felperes a megszüntetés módjával összefüggésben vagylagos keresetet terjesztett elő, amely egyrészt bírósági úton nem lenne végrehajtható, másrészt sértené a szülők szabad iskolaválasztási jogát, amennyiben ők nem úgy döntenek, hogy egyházi iskolában akarják a gyermekek tanulását

Pfv.IV.20.241/2015/4.szám

megoldani, ezért ezt a keresetet elutasította.

Az első fokú ítélet ellen az I.-IV.r. alperesek terjesztettek elő fellebbezést, míg a felperes csatlakozó fellebbezéssel élt.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét azzal a szövegezésbeli pontosítással hagyta helyben, hogy a II.-IV.r. alpereseket az ilyen és hasonló helyett a további jogsértésektől tiltja el. Úgy rendelkezett, hogy a felek a fellebbezési eljárással felmerült költségeiket maguk viselik.

Az ítélet tábla az Ebktv. 4. § g) pontja alapján kifejtette: a II.r. alperes nem tényleges oktatási intézmény, azonban annak fenntartója, ezért e rendelkezés hatálya alá tartozik. Ettől függetlenül a törvény 5. § c) pontja alá is sorolható. Ezzel ellentétes álláspont esetén a III.-IV.r. alperesekkel szemben meghozott rendelkezések nem lennének végrehajthatóak a fenntartó II.r. alperes perben állásának hiányában.

Az ítélet tábla álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg a telepen élők etnikai összetételét a 2007. évi közoktatási esélyegyenlőségi helyzetelemzés alapján. A 2011-2016. évre vonatkozó esélyegyenlőségi program a szegregátumok körében továbbra is feltüntette a Huszár-telepet és a Keleti lakótelepet, tartalmazva, hogy a városban élő roma lakosság nagy többsége ezeken a telepeken él. Az esélyegyenlőségi programok és helyzetelemzések elkészítését követően lakosságcserére utaló adat nem merült fel, ezért az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a spontán szegregált Huszár-telepen élő lakosság többsége roma származású és a hátrányos helyzetű, valamint a halmozottan hátrányos helyzetű csoport aránya a városi lakossághoz képest kirívóan magas.

Az ítélet tábla egyetértett az elsőfokú bírósággal az Ebktv. 28.§-ában meghatározott feltételek megvalósulása tekintetében is. Az egyház szándéknyilatkozata, az önkormányzattal azt követően történt egyeztetések, az első évben beiskolázott gyerekek egyedi előjelentkezési lapján a szülők által feltüntetett indokok, a tanúvallomások, okirati bizonyítékok azt bizonyítják, hogy nem szülői kezdeményezésről volt szó.

Tévesen hivatkozott a II.-IV.r. alperes arra, hogy az évfolyamonkénti egy osztály fogalmilag kizárja a szegregációt, mivel a perbeli esetben nem az egy évfolyamon működő osztályok közötti, hanem a szegregátumban újranyitott iskolában, nemzetiségi alapon

Pfv. IV.20.241/2015/4.szám

megvalósuló elkülönítés történt. Az iskolabusz megszüntetése arra ösztönözte a szülőket, hogy a telepi iskolába járassák gyermekeiket. További motivációt jelentett, hogy ez roma iskola, ahol nem lesz kiközösítve a gyermek. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság megítélése szerint az alperesek magatartásának kimentése sikertelen volt.

A jogerős ítélet ellen az I., II.-IV.r. alperesek éltek felülvizsgálati kérelemmel.

Az I.r. alperes felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a felperes valamennyi keresetének elutasítását, másodlagosan az első- vagy másodfokú bíróság új eljárásra, új bizonyítás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását kérte.

Elsőként kiemelte, hogy a II.-III.r. alperes fenntartásában jelenleg működő oktatási intézmény nem tekinthető a korábban bezárt, I.r. alperes fenntartásában működött iskola jogutódjának.

Az I.r. alperes érvelése szerint a 2007. évi esélyegyenlőségi helyzetelemzés a 2007. évi állapotokat rögzíti, ezért abból a jelen helyzetre vonatkozó aggálytalan megállapításokat nem lehet tenni. Hangsúlyozta, hogy az elemzés a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre vonatkozó statisztikákat tartalmaz, amiből sem az első-, sem a másodfokú bíróság nem állapíthatta volna meg, hogy a Huszár-telepen élő lakosság többsége roma származású. Az I.r. alperes álláspontja szerint az eljáró bíróságok Kertesi Gábor tanú vallomása megerősíti azt az alperesi állítást, hogy a Huszár-telep olyan szegénytelep, ahol magyar és cigány származású emberek is élnek.

Lényeges eljárási szabálysértésnek tartotta, hogy az elsőfokú bíróság elutasította a KSH megkeresésére vonatkozó bizonyítási indítványát. A Pp. 2. § (4) bekezdése alapján a Huszár-telep korabeli nemzetiségi összetételének ismerete lényeges körülménynek minősül az Ebktv. szerinti 19. § (2) bekezdése alapján, ezért a bizonyítási indítvány elutasítása indokolatlanul korlátozta az alperesek kimentési lehetőségét. A releváns bizonyítási indítvány elutasítása esetén a féllel szemben nem alkalmazható a Pp. 3. § (3) bekezdésében írt jogkövetkezmény.

A jogellenes elkülönítés megvalósításának megállapítását a bíróság az I.r. alperes által fenntartott általános iskolák adatainak és a II.r. alperes által fenntartott Szent Miklós Huszár-telepi tagiskola adataival való

Pfv. IV. 20. 241/2015/4. szám

összevetésével állapította meg és így jutott arra a következtetésre, hogy az I.r. alperes jogellenes elkülönítést valósít meg. Azonban az I.r. alperesnek a II.r. alperes közoktatási intézménye tekintetében oktatásszervezési feladata, hatásköre nem volt. A II.r. alperes oktatásszervezési feladatait önállóan látja el. Az iskolabusz megszüntetésével és a pénzeszközök II.r. alperes részére juttatásával kapcsolatban arra hivatkozott, hogy az eljáró bíróságok nem indokolták meg, miért valósít meg az I.r. alperes jogellenes elkülönítést. Egy közlekedési eszköz használatának rendelkezésre bocsátása vagy a használat megszüntetése nem jelenti a korábban azt igénybe vevő személyek szétválasztását. A perben az I.r. alperes előadta, hogy az iskolabusz pénzügyi nehézségek miatti megszüntetése mellett bevezette a bérlettámogatási rendszert, ami ugyanúgy a gyermekek lakóhely és az oktatási intézmények közötti utaztatását hivatott szolgálni. Sem a felperes, sem az elsőfokú bíróság nem jelölt meg olyan jogszabályi rendelkezést, amely alapján az iskolabusz folyamatos megszakítás nélküli üzemeltetésére az I.r. alperes köteles lenne. A szabad iskolaválasztással összefüggésben arra hivatkozott, hogy az a körülmény, hogy a roma nemzetiségi önkormányzat elnöke ajánlotta vagy javasolta a görögkatolikus iskolát, nem jelenti a szülők jogainak csorbítását, sőt a választás joga szélesedett, amikor a szülőkkel az új iskola megnyitását ismertették. A tanulók, illetve szüleik döntésén, szabad iskolaválasztásán alapul az, hogy továbbra is a körzeti iskolarendszer szerinti iskolát választják, vagy az attól eltérő elvek alapján működő görögkatolikus iskolát, így elkülönítésről nincsen szó. A Pp. 221. § (1) bekezdését sértették meg az első-, másodfokú bíróságok, amikor a fentiekben hivatkozottakkal kapcsolatban indokolási kötelezettségüknek nem tettek eleget.

Előadta, hogy az I.r. alperes feladatai 2013. január 1-től a közoktatás területén megszűntek, nincsen olyan jogosítványok, hatáskörök birtokában, amivel magát az elkülönítést megvalósíthatná, vagy az esetleges elkülönítést orvosolni tudná, ezért a jelen időben megfogalmazott ítéleti megállapítás jogszabálysértő.

A II.-IV.r. alperesek felülvizsgálati kérelmükben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a felperes keresetének elutasítását kérték.

Jogi érvelésük szerint a jogerős ítélet nem felel meg az Ebktv. 4. § g) pontjának, az 5. § c) pontjának, a 8. §-nak, a 10. § (2) bekezdésének, a 19. §-nak, a 27. §-nak és

Pfv. IV.20.241/2015/4.szám

a 28. §-nak. Továbbá sérti a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (Njtv.), a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény (Egyhtv.) rendelkezéseit, a gyermek jogairól szóló, New Yorkban 1989. november 20-án kelt Egyezménynek (New York-i Egyezmény) 10. Cikkében foglaltakat. A II.-IV.r. alperes érvelése szerint alapjogokat is sért a jogerős ítélet, különösen a lelkiismereti, vallásszabadsághoz való jogot és a szülők szabad iskolaválasztásának jogát.

Az Egyhtv. 8. § (2) bekezdése és 19. § (2) bekezdése sérelmét jelenti, hogy a cigánypasztoráció kérdésében, illetve az iskolaalapítási célok és szándékok tükrében a perben eljáró bíróságok törvényi felhatalmazás hiányában, sőt törvényi tiltást is eliminálva hozták meg döntésüket. Előadták, hogy a püspök a keleti egyházak kánonjainak törvénykönyve (CCEO) rendelkezései szerint és nem a felperes által meghatározott szegregációs okból döntött úgy, hogy a perbeli iskolát megnyitja. A III.-IV.r. alperesek ilyen értelemben az egyház belső joga alapján működő szervezetek. Az Egyhtv. 8. § (2) bekezdése sérelmét jelenti a bíróságok értékelése, amely a cigánypasztoráció, mint különleges ok mibenlétébe, az ezzel kapcsolatos belső egyházi döntésbe belefolytak és azt az egyenlő bánásmód megtartása, illetve a jogellenes elkülönítéssel kapcsolatban értékelési körükbe vonták. Hivatkoztak az EBH 2005.1216 számú határozatra, amely szerint még az állami támogatásra tekintettel sem lehet az egyház autonómiáját megsérteni, ha az konkrét hitelveken alapszik. Az egyházi közoktatási intézmény alapítása nem eshet kifogás tárgyává olyan, egyébként sem igazolt okból, hogy az Ebktv. szerint egyébként világi környezetben marasztalható lenne. Önmagában a szülők szabad iskolaválasztási joga alapján sem eshet kifogás alá, illetve azért sem, mert az egyház a tanulói jogviszony létesítésekor külön feltételeket támaszthat, nem automatikus a felvétel. Az iskola alapításával nem lehet jogsértést elkövetni, ha az az egyház belső szabályaira alapítva történik és azt a világi törvények nem tiltják. Ugyanez vonatkozik a tanulói jogviszony létesítésére is, ahol az egyházat megilleti annak eldöntése, hogy kivel létesít jogviszonyt.

Sérelmezték, hogy az Njtv. 11. § (1) bekezdését, 15. §-át az eljáró bíróságok nem vizsgálták, ezért a jogerős ítélet azon megállapítása, miszerint a Huszár-telep lakossága túlnyomórészt a cigány nemzetiséghez tartozik, megalapozatlan. Az Ebktv. tükrében sincs lehetőség nemzetiségi jellemzőt bárkire, így az iskolásokra vagy

Pfv. IV.20.241/2015/4.szám

szüleikra illetni. Az egyén önmeghatározása hiányában a bíróság sem minősíthet cigánynak iskolást vagy szülőt. Sérelmet szenvedett a szülő és a gyermek lelkiismereti és vallásszabadságának joga, valamint a szabad iskolaválasztás joga, amikor a bíróságok jogellenesnek minősítették az iskola alapítását és fenntartását, és elzárták a szülőket attól, hogy a választásuk szerinti felekezeti iskolába írathassák gyermekeiket. Hivatkoztak e körben az Egyhtv. 2. §-ára, valamint a New York-i Egyezmény 14. Cikkének 3. pontjára, 28. és 29. Cikkére. A II.-IV.r. alperesek szerint az eljáró bíróságok döntésükkel elzárták a szülőket és a gyermekeket az oktatással, a felekezeti oktatással kapcsolatos jogaiktól, a szabad iskolaválasztás jogától, és ezzel sérelmet szenvedett a szülőknek és a gyermekeknek a lelkiismereti és vallásszabadsággal kapcsolatos joga. A II.-IV.r. alperesek álláspontja szerint a jogerős ítélet végrehajthatatlan. Hivatkoztak arra, hogy a IV.r. alperes csak akkor képes a jogsértés elkövetésére, ha a szülő gyakorolja a szabad iskolaválasztás jogát. A IV.r. alperes teljes jogú iskola, így törvényes joga a beiskolázás. Ha azonban olyan szülő gyermeke iratkozik be, aki magát az Njtv. 15. § (1) bekezdésében biztosított jogánál fogva cigánynak vallja, akkor a IV.r. alperes jogot sért, ha a gyermeket beíratja. Ez azt jelenti, hogy a szülő szabad iskolaválasztásának gyakorlása egyben jogsértést is eredményez.

Kifogásolták azt is, hogy az ügyben eljáró bíróságok nem vizsgálták az alapjogi kollíziót, nem végezték el a konkuráló alapjogok ütköztetését sem, a szabad iskolaválasztás jogát, a lelkiismereti és vallásszabadság jogát nem ütköztették a jogellenes elkülönítés tilalmával. Az egyenlő bánásmódnak, a jogellenes elkülönítésnek, az egyenjogúságnak, a szülők szabad iskolaválasztásával kapcsolatos ütköztetése, illetve az egyház intézményalapítási szabadsága, az egyházat megillető lelkiismereti és vallásszabadság ütköztetése sem történt meg.

Hangsúlyozták, hogy a New York-i Egyezmény 14. Cikk 3. pontja szerint a vallás vagy meggyőződés kinyilvánításának szabadságát csak a törvényben megállapított olyan korlátozásoknak lehet alávetni, amelyek a közbiztonság, a közrend, a közegészségügy, a közérkölcös vagy mások alapvető jogai és szabadságai védelmének érdekében szükségesek. A jogellenes elkülönítés, illetve az egyenlő bánásmód nem adnak lehetőséget a korlátozásra, mert nem szerepelnek a taxatív felsorolásban.

Tévesnek tartották azt az álláspontot, hogy az Ebktv. 28.

Pfv. IV.20.241/2015/4.szám

§ (2) bekezdés a) pontja alkalmazásánál a bíróságok jelentőséget tulajdonítottak a szülők és a gyermekek felekezeti hovatartozásának, és annak, hogy az előjelentkezési lapokon hányan vallották magukat görögkatolikusnak. Előadták, hogy a lelkiismereti és vallásszabadság tartalma, vallási és hitéleti, illetve az egyházi identitás szabad megválasztását jelenti. Nem lehet szó olyan kirekesztő értelmezésről, hogy a vallási identitás csak a konkrét felekezethez tartozókat illetné meg ilyen esetben. Az Ebktv. nem támaszt olyan különleges elvárást, hogy a görögkatolikus felekezeti oktatást csak a görögkatolikus entitást magáénak valló szülő kezdeményezheti. Lényegtelen az is, hogy a szülő milyen okból kezdeményezi a felekezeti oktatást. Az Ebktv. 28. § (2) bekezdés a) pontja szerint csak a vallási meggyőződésen alapuló oktatás célja releváns, és nem az azt kezdeményező szülőé. Nem rontja le a kezdeményezést, hogy ha a közelség miatt vagy a más iskolákban tapasztalható hátrányos megkülönböztetéstől való félelem miatt kezdeményezi a felekezeti oktatást. Az előjelentkezési lap teljességgel megfelel az Ebktv. 28. § (2) bekezdés a) pontja szerinti szülői kezdeményezésnek.

A II.-IV. r. alperesek érvelése szerint az Ebktv.-ben megkövetelt védett tulajdonság valamint az a körülmény, hogy az elkülönítés a védett tulajdonságra tekintettel történt, nem nyert igazolást. E körben hivatkoztak az EBH 2010.2272 számú döntésre. Utaltak arra is, hogy az ügyben eljáró bíróságok nem indokolták meg, az általuk megállapított jogsértés mely, az Ebktv. 8. §-ában meghatározott védett tulajdonságra tekintettel történt, az elkülönítés milyen tényeken alapul. Nem derül ki az ítéletből, hogy az érintettek nemzetiséghez való tartozása volt az indoka az elkülönítésnek, ha pedig ez az indok hiányzik, az elkülönítés még a ténybeli igazoltság esetén sem lehet jogellenes. A konkrét ügyben nem merült fel olyan adat, ami igazolta volna, hogy a III.-IV.r. alperesek beiskolázási gyakorlata során a cigány nemzetiséghez tartozás relevanciával bírt volna. Ilyen adat hiányában a ténybelileg sem igazolt elkülönítés jogellenessége hiányzik.

Előadták azt is, hogy a jogerős ítélet nem merítette ki a II.r. alperes ellenkérelmét, nem adott választ az abban foglalt érvek túlnyomó többségére.

Az Ebktv. - jogerős ítélet szerinti - alkalmazása nem felel meg a józan észnek és a közjónak, ráadásul olyan helyzetet eredményezhet, ami nem tekinthető erkölcsösnek, illetve gazdaságosnak.

A IV.r. alperesnek évfolyamonként csupán egyetlen osztálya

Pfv. IV.20.241/2015/4.szám

van, ezért részéről a jogellenes elkülönítés fogalmilag kizárható. Tévesnek tartották a jogerős ítélet megállapítását, hogy a szegregátumban újranyitott iskolában nemzetiségi alapon megvalósuló elkülönítés történt. Az egyházi fenntartó és az állami fenntartó között e jogállás tekintetében az ítélet tábla szerint nincs különbség, ami alapvetően téves előfeltételezés. Az egyházi fenntartóra nem teljesen ugyanazok, vagy nem csak ugyanazok a szabályok vonatkoznak, mint az állami fenntartóra. Utaltak arra, hogy az Egyhvtv. az állami fenntartóra nem alkalmazható.

A II.r. alperes vonatkozásában vitatták a perbeli legitimáció fennállását az Ebktv. 4. § g) pontja és 5.§ c) pontja alapján.

Sérelmezték Balog Zoltán, az Emberi Erőforrások Minisztériuma miniszterének meghallgatásával kapcsolatos bírósági álláspontot. Arra hivatkoztak, hogy a miniszter a szakterület első számú jogalkalmazója, aki nem ítélte jogellenesnek az iskola működését.

A fellebbezési eljárásban előterjesztett indokok alapján kérték a Pp. 155/B. §-ának megfelelően az Ebktv. vonatkozásában az Alkotmánybíróság előtti eljárás megindítását a jelen eljárás felfüggesztése mellett, különösen az Ebktv. 7. § (3) bekezdése vonatkozásában.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

Az V.r. alperes érdemi nyilatkozatot nem tett a felülvizsgálati eljárásban.

A Kúria a jogerős ítéletet a Pp.275.§ (2) bekezdésének megfelelően az előterjesztett felülvizsgálati kérelmek keretei között bírálta felül.

Az I., II.-IV. r. alperesek felülvizsgálati kérelme az alábbiak szerint alapos.

A Kúria a II.-IV. r. alperes kérelmére tekintettel elsőként a Pp.155/B. §(1) bekezdése szerinti eljárás szükségességét vizsgálta meg. A II.-IV.r. alperesek az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezése iránti kérelmüket arra alapították, hogy az Ebktv. meghozatala óta hatályba lépett az Alaptörvény, amelynek rendelkezéseivel az Ebktv. ellentétes. Emellett sérelmezték, hogy a jogellenes elkülönítés miatt érvényesített igény esetén az Ebktv. 7.§ (3) bekezdése nem teszi lehetővé a 7.§ (2) bekezdésében meghatározott

Pfv. IV.20.241/2015/4.szám

általános kimentési okok alkalmazását.
A Kúria önmagában amiatt, hogy az Ebktv. elfogadása óta hatályba lépett az Alaptörvény, nem ítélte alkotmányosan aggályosnak a törvény rendelkezéseit. Az Ebktv. 7.§ (3) bekezdését pedig a 2006. évi CIV. törvény 1.§-a iktatta be, éppen arra tekintettel, hogy a személyek közötti, faji- vagy etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról szóló 2000/43/EK számú irányelv (faji irányelv) közvetlen hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés esetén nem engedi meg az általános kimentési okra való hivatkozást. Ezért a Kúriának a jogszabály alkotmányossága tekintetében aggálya nem merült fel, ezért az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezését és az eljárás felfüggesztését nem látta indokoltnak.

A peres felek közötti jogvita érdemi elbírálása körében a Kúria a következőket állapította meg.

A Kúria mindenekelőtt hangsúlyozza, hogy a per tárgyává tett kérdést nem szociológiai szempontból, hanem a jogi szabályozás alapján kellett megítélnie. Nem a jogvita kialakulásához vezető társadalmi helyzetet kellett értékelnie, hanem a konkrét jogvitát kellett elbírálnia az arra irányadó jogszabályi rendelkezések alapján.

A felperes - felülvizsgálattal érintett - keresetében azt állította, hogy az alperesek magatartásukkal jogellenes elkülönítést valósítottak meg, ezért annak megállapítását és jogkövetkezményei alkalmazását kérte.

Az 1969. évi 8. törvényerejű rendelettel kihirdetett, New Yorkban 1965. december 21-én elfogadott, A faji megkülönböztetés valamennyi formájának kiküszöböléséről szóló nemzetközi egyezmény szerint a faji megkülönböztetésen alapuló minden felsőbbrendűségi elv tudományos szempontból hamis, erkölcsi szempontból elítélendő, társadalmi szempontból igazságtalan és veszélyes, és a faji megkülönböztetésnek sehol, semmiféle - sem elméleti, sem gyakorlati - igazolása nem lehetséges. Az Emberi Jogok Európai Egyezménye 14. cikke értelmében az egyezményben meghatározott jogok és szabadságok élvezetét minden megkülönböztetés, például nem, faj, szín, vallás, politikai vagy egyéb vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, nemzeti kisebbséghez tartozás, vagyoni helyzet, születés szerinti vagy egyéb helyzet alapján történő megkülönböztetés nélkül kell biztosítani.

Pfv. IV. 20. 241/2015/4. szám

A Ptk. 75.§ (1) bekezdése szerint a személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. E jogok a törvény védelme alatt állnak. A Ptk. 76.§-a alapján a személyhez fűződő jogok sérelmét jelenti különösen - egyebek mellett - az egyenlő bánásmód követelményének megsértése. A sérelmet szenvedettek jogvédelmének részletes szabályozását az Ebktv. tartalmazza. Ez a törvény tölti meg tényleges tartalommal az egyenlő bánásmód követelményét.

A II. r. alperes vitatta, hogy személyére az Ebktv. hatálya kiterjed. Ezzel kapcsolatban azonban az ítélet tábla helyesen foglalt állást, amikor megállapította, hogy az 5.§ c) pontja alapján a törvény a II. r. alperesre is alkalmazandó.

Az Alaptörvény 28. cikke értelmében a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.

A peres felek jogvitájának elbírálása során az Ebktv. jogellenes elkülönítésre vonatkozó rendelkezéseit tehát annak céljával és az Alaptörvénnyel összhangban kell értelmezni, feltételezve, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.

Az Ebktv. 10.§ (2) bekezdése értelmében jogellenes elkülönítésnek minősül az a rendelkezés, amely a 8. §-ban meghatározott tulajdonságai alapján egyes személyeket vagy személyek csoportját a velük összehasonlítható helyzetben lévő személyektől vagy személyek csoportjától - anélkül, hogy azt törvény kifejezetten megengedné - elkülönít.

A jogerős ítélet megállapítása szerint az I. r. alperes az iskolaépület ingyenes használatba adásával, az iskolabusz megszüntetésével és további pénzeszközök juttatásával valósítja meg a 2011/2012. tanévtől kezdődően a jogellenes elkülönítést.

A Kúria jogi álláspontja szerint az I. r. alperes terhére rótt fenti magatartások nem valósítanak meg jogellenes elkülönítést.

A korábban önkormányzati iskolaként működő épület átadása az egyház részére iskola alapítása céljából valójában a vallásgyakorlás igényét elégíti ki, az egyház nevelési és oktatási tevékenységének ellátásához szükséges, ezért az

Pfv. IV.20.241/2015/4.szám

I. r. alperes ezzel nem követett el jogellenes elkülönítést.

Az önkormányzat a telepi iskola bezárását követően biztosította a gyermekek közlekedéséhez az iskolabuszt. Erre vonatkozóan azonban jogszabályi kötelezettsége nincsen, azt saját elhatározása alapján vállalta. Az iskolabusz megszüntetése óta pedig bérlettámogatást ad a beutazáshoz. Ez a magatartás és a támogatás nyújtása nem feleltethető meg az Ebktv. 10.§ (2) bekezdésében meghatározott magatartásnak.

Mindezek alapján tekintettel arra, hogy az adott oktatási intézménnyel kapcsolatban fenntartói jogokkal nem rendelkezett és nem rendelkezik, az I. r. alperes nem valósított meg jogsértést.

A Kúria a II.-IV. r. alperesek vonatkozásában sem ítélte megalapozottnak a keresetet az alábbiak miatt.

Az Ebktv. bizonyítás szabályait tartalmazó 19. § (1) bekezdése szerint az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt indított eljárásokban a jogsérelmet szenvedett félnek vagy a közérdekű igényérvényesítésre jogosultnak kell valószínűsítene, hogy a jogsérelmet szenvedő személyt vagy csoportot hátrány érte vagy - közérdekű igényérvényesítés esetén - ennek közvetlen veszélye fenyeget, és a jogsérelmet szenvedő személy vagy csoport a jogsértéskor - ténylegesen vagy a jogsértő feltételezése szerint - rendelkezett a 8. §-ban meghatározott valamely tulajdonsággal.

Mindezek alapján abban az esetben állapítható meg az egyenlő bánásmód megsértése, jelen esetben a jogellenes elkülönítés, ha a jogsértő a sérelmezett hátrányt okozó magatartást az adott csoporttal szemben, annak védett tulajdonsága miatt tanúsítja.

A perben rendelkezésre álló adatokból kitűnően a felperes az eljárás során valószínűsítette azt, hogy az iskolában a gyermekek túlnyomó többsége rendelkezett az Ebktv. 8.§ e) pontjában meghatározott tulajdonsággal. Ennek megállapítása nem sérti az Njtv. rendelkezéseit. Ebből következően az I. r. alperes által előterjesztett bizonyítási indítvány teljesítése, a KSH megkeresése szükségtelen volt. A cigány nemzetiséghez tartozó tanulók túlnyomó többségének a valószínűsítését az is megerősíti, hogy a II.-IV.r. alperesek szándéka még a felülvizsgálati kérelemben is előadott nyilatkozatuk szerint az iskola átvételével és működtetésével a romapasztoráció volt, ami elfogadható és nem merült fel olyan adat, amely ezt az indokot kétségessé tenné. Ebből viszont okszerűen levonható az a következtetés, hogy a II.-IV.r. alperesek

Pfv. IV. 20. 241/2015/4. szám

olyan helyen kerestek működtethető iskolát, ahol romapasztorációs tevékenységük eredményes lehet, azaz olyan helyet, ahol a tanulók egésze vagy nagyobb többsége a cigány etnikumhoz tartozó gyerekekből áll. Olyan helyen, ahol ez a nemzetiségi összetétel nem áll fenn, a romapasztoráció nyilvánvalóan nem érhetné el célját.

A Kúria Pfv. IV. 20. 037/2011/7. számú határozatában kimondta, hogy a jogellenes elkülönítés önmagában hátrányt jelent, ezért annak valószínűsítése is elfogadható.

A fentiek valószínűsítését követően az Ebktv. 19.§ (2) bekezdése alapján az alpereseket terhelte annak bizonyítása, hogy a jogsérelmet szenvedett fél vagy a közérdekű igényérvényesítésre jogosult által valószínűsített körülmények nem álltak fenn, vagy az egyenlő bánásmód követelményét megtartotta, illetve az adott jogviszony tekintetében nem volt köteles megtartani. A II.-IV. r. alperesek eleget tettek bizonyítási kötelezettségüknek.

Az Ebktv. 28. § (2) bekezdésének a) pontja kimondja: nem sérti az egyenlő bánásmód követelményét, ha közoktatási intézményben a szülők kezdeményezésére és önkéntes választása szerint, olyan vallási vagy más világnézeti meggyőződésen alapuló, továbbá nemzetiségi oktatást szerveznek, amelynek célja vagy tanrendje indokolja elkülönült osztályok vagy csoportok alakítását; feltéve, hogy emiatt az oktatásban résztvevőket semmilyen hátrány nem éri, továbbá ha az oktatás megfelel az állam által jóváhagyott, államilag előírt, illetve államilag támogatott követelményeknek.

E rendelkezésből következően nem valósít meg jogtalan elkülönítést az önkéntesség alapján vallási okokból fenntartott oktatási intézményben végzett oktatási, nevelési tevékenység, ha az a szülők kívánságának megfelelő oktatást nyújt, a gyermekeket hátrány nem éri, számukra az oktatás azonos minősége biztosított.

Az Ebktv. 28. § (2) bekezdésében megfogalmazottak, melyek szerint a szülők kezdeményezésére és önkéntes választása szerinti oktatás esetén van mód a kimentésre, csupán az önkéntesség követelményére utalnak, vagyis arra, hogy a szülők vagy gyám szabad akaratelhatározásán, döntésén kell alapulnia az adott oktatásban való részvételnek. Ezzel egyezően foglalt állást a nemzeti és etnikai kisebbségek jogainak országgyűlési biztosa 2005. évi tevékenységéről készült jelentésében.

Az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdése értelmében mindenkinek joga van a gondolat, a - Ptk. 76.§-ában is

Pfv.IV.20.241/2015/4.szám

nevesített - lelkiismeret és a vallás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a vallás vagy más meggyőződés szabad megválasztását vagy megváltoztatását és azt a szabadságot, hogy vallását vagy más meggyőződését mindenki vallásos cselekmények, szertartások végzése útján vagy egyéb módon, akár egyénileg, akár másokkal együttesen, nyilvánosan vagy a magánéletben kinyilvánítsa vagy kinyilvánítását mellőzze, gyakorolja vagy tanítsa.

A Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.20.678/2005/5. számú döntésében megállapította, hogy az egyház által alapított felsőoktatási intézményben folyó hitéleti (lelkészi és vallástanári) képzés elválaszthatatlan kapcsolatban van az adott egyház vallási (hit) felfogásával, morális kérdésekben kialakult elveivel, a lelkészeivel, hittanáraival szembeni elvárásaival. A hitéleti képzés (és nem általában a teológus képzés) ezért szükségszerűen igazodik az egyháznak a vallási tanok tartalmával, a hitgyakorlás egyéni és társas formáival, a vallási közösséghez tartozók, így különösen a lelkészek és hittanárok életvitelével kapcsolatos felfogásához. A református egyház által alapított alperes (tekintet nélkül arra, hogy állami támogatásban is részesül) a lelkészi és vallástanári képzés során legitim és ugyancsak felülbírálhatatlan módon jeleníti meg az egyház e kérdésben vallott felfogását.

Az Alkotmánybíróság 4/1993. (II.12.) számú határozatában a vallásszabadság gyakorlásának jogát az emberi méltósághoz való joggal hozta összefüggésbe, amikor kimondta, hogy a lelkiismereti meggyőződés, s ezen belül, adott esetben a vallás az emberi minőség része, szabadságuk a személyiség szabad kibontakozásához való jog érvényesülésének feltétele. Az utóbbi kapcsán pedig rámutatott, hogy a gondolat- és vallásszabadságra a jog akkor képes hatást gyakorolni, ha a gondolat vagy a belső meggyőződés megnyilvánul.

Az Emberi Jogok Európai Egyezménye Első kiegészítő jegyzőkönyve 2. cikke szerint senkitől sem szabad megtagadni az oktatáshoz való jogot. Az állam az oktatás és tanítás terén vállalt feladatainak gyakorlása során köteles tiszteletben tartani a szülők vallási és világnézeti meggyőződésével összhangban lévő oktatáshoz való jogot.

A Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya 18. cikk 4. pontja alapján az Egyezségokmányban részes államok kötelezik magukat a szülők és adott esetben a törvényes gyámok ama szabadságának tiszteletben tartására,

Pfv. IV. 20. 241/2015/4. szám

hogy gyermekeik vallásos és erkölcsi nevelését saját meggyőződésüknek megfelelően biztosítsák.

Az 1991. évi LXIV. törvénnyel kihirdetett, a gyermekek jogairól szóló, New Yorkban 1989. november 20-án kelt egyezmény 14. cikke deklarálja a gyermek jogát a gondolat- és vallásszabadságra, és elismeri a szülők jogát arra, hogy a gyermeket érettségének megfelelően e joga érvényesítésében irányítsák.

Az Alaptörvény XVI. cikk (2) bekezdése szerint a szülőknek joga van megválasztani a gyermeküknek adandó nevelést.

Az Nktv. 72.§ (2) bekezdése értelmében a szülő gyermeke adottságainak, képességeinek, érdeklődésének megfelelően, saját vallási, világnézeti meggyőződésére, nemzetiségi hovatartozására tekintettel szabadon választhat óvodát, iskolát, kollégiumot. A törvény e rendelkezése biztosítja a szülő számára azt a jogot, hogy gyermeke nevelésére, oktatására a lehető legalkalmasabb intézményt választhassa.

Tény, hogy az önkormányzat által korábban fenntartott iskola bezárását követően az egyház nem a meglévő oktatási intézményt vette át, hanem saját jogon alapított iskolát. Az egyház az önkormányzattal kötött együttműködési megállapodásban minden 6. életévét betöltött nyíregyházi gyerek felvételét vállalta, azzal, hogy a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek felvételét nem fogja elutasítani.

A nemzetiségi önkormányzat vezetői tanúvallomásukban alátámasztották, hogy a szülők részéről is érkezett kezdeményezés az iskola megnyitására. A cigány kisebbségi önkormányzat határozatával kinyilvánította, hogy egyetért az általános iskola megindításával.

A peradatok alapján megállapítható, hogy a szülők tisztában voltak azzal, hogy az óvodában és az iskolában a gyermekek görögkatolikus vallásnak elkötelezett nevelése, oktatása folyik majd. Ennek ismeretében írták be gyermekeiket, saját elhatározásuk alapján hozták meg ezt a döntést. Nem állítható alappal az, hogy a szülők a kellő ismeretek hiányában voltak, mivel a peradatokból kitűnően a cigány kisebbségi önkormányzat és az egyházmegye is tájékoztatta a lakosokat az iskola által képviselt oktatásról. A szülők nyílt napon vehettek részt, ahol megismerhették az egyházi fenntartású óvoda és iskola vallási, oktatási és nevelési elkötelezettségét. Mindezen információk birtokában a szülők szabad döntésén, megalapozott választásán alapult, hogy beiratják-e gyermekeiket vagy más óvodát, iskolát választanak

Pfv. IV.20.241/2015/4.szám

nevelésükre, oktatásukra. Tény, hogy a görögkatolikus egyház által biztosított nevelés és oktatás az intézményben nem csupán korlátozott kör számára elérhető, az alperesi iskola nem körzeti iskolaként működik, bármelyik lakóközrztből jelentkezhetnek gyerekek az iskolába. Emellett a szülők és gyermekeik számára biztosított a körzeti vagy más egyházi iskolába beiratkozás lehetősége is. A szülők fentiekben alapuló, valóban érvényesülő szabad iskolaválasztási joga nem kérdőjelezhető meg. Nem tagadható meg annak lehetősége, hogy akár a Huszár-telepen egyházi iskola jöjjön létre és a szülők a görögkatolikus értékrend iránti elkötelezettségű IV. r. alperesi iskolába íráthassák gyermekeiket. Miután Nyíregyházán az önkormányzat körzeti iskolái, illetve egyházi fenntartású iskolák is működnek, a szülők nem voltak és jelenleg sincsenek elzárva attól, hogy a városban másik óvodába, iskolába írássák be gyermekeiket, amennyiben úgy ítélik meg, hogy az adott oktatási intézmény a gyermekük számára szükséges neveléshez, képzéshez megfelelőbb körülményeket biztosít. Azonban a szülők és a tanulók lelkiismereti, vallásszabadságát, szabad iskolaválasztáshoz fűződő jogát tiszteletben kell tartani, ezért a jogellenes elkülönítés tilalmára hivatkozással nem vonható el azoknak a szülőknek a szabad iskolaválasztáshoz való joga, akik amellett foglaltak állást, hogy gyermekeiknek a IV. r. alperes oktatási intézménye nyújtja az általuk igényelt és elfogadott, meggyőződésüknek megfelelő oktatást, nevelést. A szülőknek joga van arra, hogy gyermekük választásuk szerinti egyházi iskolába járjon, amely egyúttal lakóhelyükhöz is elérhető közelségben van. Mindezek tükrében az előjelentkezési lapon feltüntetett indokoknak nincs jelentősége. A szabad iskolaválasztás jogába az is beletartozik, hogy a szülők - gyermekeik érdekében - arról döntsenek, hogy a belvárosi vagy a telepi egyházi iskolába akarják járatni gyermekeiket. Arra hivatkozással, hogy a városban másik egyházi iskola is működik, nem korlátozható a szülők és ezáltal gyermekeik vallásszabadság, lelkiismereti szabadság gyakorlásán alapuló választása. Mindemellett a két felekezeti iskola között biztosított az átjárhatóság.

Minden gyermeket felvesznek oda, ahova jelentkezik, és egyik intézmény sem alkalmaz tandíjat, így nem akadályozza semmi a szülőt a szabad iskolaválasztás jogának gyakorlásában is.

A felperes az eljárásban hivatkozott az Emberi Jogok Európai Bírósága (Bíróság) D.H. és mások kontra Cseh

Pfv. IV.20.241/2015/4.szám

Köztársaság ügyben hozott ítéletére, amelyben megállapította az Emberi Jogok Európai Egyezménye 14. cikkében rögzített megkülönböztetés tilalmának és az Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 2. cikkének, az oktatáshoz való jognak megsértését, mert nem látta megalapozottnak, hogy a megkülönböztetés a roma és nem roma gyermekek közötti bánásmódban objektíven és ésszerűen igazolható, valamint az sem, hogy az elérendő cél és a cél eléréshez kapcsolódó eszközök között ésszerű arányosság állt fenn.

A Bíróság döntésének alapjául szolgáló tényállás szerint a különleges szükségletű gyermekek számára, beleértve a mentális vagy társadalmi szempontból hátrányos helyzetű gyermekeket is, speciális iskolákat hoztak létre. Az általános iskolai felvételi követelményeiből adódó kiválasztási eljárás miatt az adott időszakban a legtöbb roma gyerek ilyen iskolába járt. A Bíróság megállapította: a roma gyerekek iskoláztatási megállapodásaihoz, amelyek alapján a speciális iskolákba jártak, nem kapcsolódtak olyan biztosítékok, amelyek biztosíthatták volna azt, hogy az állam oktatási mozgástere gyakorlása közben figyelembe vegye egy hátrányos helyzetű csoport tagjainak különleges szükségleteit. A gyermekek olyan oktatásban részesültek, ami tovább súlyosbította nehézségeiket és megnehezítette későbbi személyes fejlődésüket, ahelyett, hogy a valódi problémáikkal foglalkozott volna, vagy segítette volna őket az általános iskolába történő integrációban és olyan képességeket fejlesztett volna, melyekkel megkönnyíthették volna életüket a többségi társadalomban. A hátrányos társadalmi helyzetben levő szülők adott iskolába járáshoz beleegyező nyilatkozatát nem lehet az oktatáshoz való jogról lemondásnak tekinteni.

Jelen esetben azonban erről nincsen szó. A perben a felperes nem kifogásolta az iskola nevelési-oktatási színvonalát, pedagógiai programját. Az oktatás megfelelő minősége nem volt vitatott az ügyben. A szülők nem mondtak le az oktatáshoz való jogról, nem eltérő oktatáshoz járultak hozzá, ebből következően az oktatásban résztvevőket hátrány nem éri. Tényként állapítható meg, hogy az alperesi iskolában az oktatás kis létszámú osztályokban, felmenő rendszerben valósul meg, ami a szabad iskolaválasztás jogának gyakorlásával együtt kizárja a szegregációt.

Mindezekre tekintettel a II.-IV. r. alperesek kimentése alapos volt.

Bár a fentiek miatt nincs ügydöntő jelentősége, a felülvizsgálati kérelemben előadott hivatkozás miatt

Pfv.IV.20.241/2015/4.szám

utalni kell arra, hogy megalapozatlanul kifogásolták az alperesek dr. Balog Zoltán tanúvallomásának mellőzését. Az elsőfokú bíróság dr. Balog Zoltán minisztert tanúként hallgatta ki. A Pp. 167. § (1) bekezdése szerint a tanú a fél tényállításainak bizonyítására szolgáló bizonyítási eszköz és dr. Balog Zoltán a perbeli iskola alapításával, működtetésével, fenntartásával, stb-vel kapcsolatban jogalkalmazói tevékenységet nem végzett, így e tényekre vonatkozóan nem tett vallomást. Vélemény tanút az eljárási törvény nem ismer, ezért dr. Balog Zoltánnak a perbeli iskola szegregációs jellegénél kapcsolatos véleménye a jogvita elbírálása szempontjából közömbös.

A fentiekben kifejtettek alapján nem állapítható meg az egyenlő bánásmód megsértése, a jogellenes elkülönítés, ezért a Kúria a jogerős ítéletet a Pp.275.§ (4) bekezdése szerint hatályon kívül helyezte, a Pp.253.§ (2) bekezdésének megfelelő alkalmazásával az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, és a keresetet elutasította.

A Pp. 78.§ (1) bekezdése és a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3.§ (3) és (5) bekezdése szerint a felperes köteles az I. r. alperes első-, másodfokú és felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére.

A II.-V. r. alperesek eljárási költségeik megtérítésére nem tartottak igényt, így arról rendelkezni nem kellett.

Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 5. § (1) bekezdése alapján a felperes illetékmentes, ezért a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján a le nem rótt felülvizsgálati illetéket az állam viseli.

Budapest, 2015. április 22.

Dr. Mészáros Mátyás s.k. a tanács elnöke, Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Kovács Zsuzsanna s.k. bíró

Vné

A kiadmány hitelélül:

tisztviselő

